

Michał Pindera

Rola i zadania doradcy zawodowego : raport z badań

Problemy Profesjologii nr 2, 141-146

2010

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Michał Pindera

ROLA I ZADANIA DORADCY ZAWODOWEGO – RAPORT Z BADAŃ

Streszczenie

Doradca jest pracownikiem publicznych służb zatrudnienia. Doradcą zawodowym może zostać osoba, która otrzymała licencję zawodową. Natomiast osoba niespełniająca warunków, może wykonywać czynności na stanowisku doradcy zawodowego – stażysty pod nadzorem doradcy zawodowego lub po ukończeniu szkolenia przygotowującego do świadczenia poradnictwa zawodowego. W obecnej sytuacji, gdy każdy może liczyć się z możliwością utraty pracy, powinien być przygotowany do zmiany zawodu, kwalifikacji, do ciągłego poszerzania swojej wiedzy i umiejętności zgodnie z aktualnymi wymaganiami rynku pracy.

THE ROLE AND TASKS OF A VOCATIONAL COUNSELOR – THE REPORT FROM INVESTIGATIONS

Summary

The counselor is a worker of public employment service. Only a person who owns a professional licence can become a vocational counsel. On the other hand, a person who does not fulfill the requirements can only become a vocational counsel - a trainee under the supervision of the vocational counsel or after having finished a training that prepares to providing the service of vocational guidance. Nowadays, when everyone can face the risk of losing their job, we should be prepared to change our career, qualifications, to life-long learning according to the current requirements of the job market.

Doradcę zawodowego definiuje się jako osobę „...pomagającą klientowi podjąć decyzję co do jego przyszłości. Nie mówi, co powinien klient zrobić ani jaka praca jest dla niego najwłaściwsza, ale wskazuje na wady i zalety poszczególnych wyborów, sugerując jedynie możliwości, z których klient może skorzystać”¹.

W Polsce zawód doradcy zawodowego powstał w 1995 roku i został opisany w „Klasyfikacji zawodów i specjalności”².

---

¹ H. Skłodowski (red.), *Psychologiczna problematyka doradztwa zawodowego*, Wyd. Uniwersytet Łódzki, Łódź 1999, s. 233.

² Dz.U. Z 20 grudnia 2002, nr 222, poz. 1868.

Doradca jest pracownikiem publicznych służb zatrudnienia, które tworzą organy zatrudnienia wraz z powiatowymi i wojewódzkimi urzędami pracy, urzędem obsługującym ministra właściwego do spraw pracy oraz urzędami wojewódzkimi realizującymi zadania określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zadania w zakresie poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej realizują³:

- 1) doradca zawodowy – stażysta,
- 2) doradca zawodowy,
- 3) doradca zawodowy I stopnia,
- 4) doradca zawodowy II stopnia.

Doradcą zawodowym może zostać osoba, która otrzymała licencję zawodową, jeżeli:

- posiada pełną zdolność do czynności prawnych,
- nie była karana,
- posiada wyższe wykształcenie, wykorzystywała zadania w zakresie poradnictwa zawodowego przez okres co najmniej 12 miesięcy,
- posiada obywatelstwo polskie lub wykaże się znajomością języka polskiego wystarczającą do wykonywania zadań.

Natomiast osoba niespełniająca warunków, może wykonywać czynności na stanowisku doradcy zawodowego – stażysty pod nadzorem doradcy zawodowego lub po ukończeniu szkolenia przygotowującego do świadczenia poradnictwa zawodowego.

Aby skutecznie wprowadzać w życie obowiązki doradcy zawodowego, doradca musi posiadać następujące umiejętności:

- nawiązywanie kontaktów,
- dokonywania ocen klienta,
- zastosowania zasad zachowania grupy,
- gromadzenie i przetwarzania informacji dotyczących zatrudnienia, rynku pracy, kształcenia,
- tworzenia i realizacji odpowiedniego planu zawodowego,
- projektowania, realizacji i oceny programów poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- rozumienia potrzeb pracodawcy, pomagania klientowi w odpowiednim przedstawianiu swoich kwalifikacji w świetle wymagań pracodawcy⁴.

Zawód doradcy zawodowego wymaga poszanowania godności człowieka, rzetelności, profesjonalizmu i odpowiedzialności. Wykonując różne zadania zawodowe przekazuje on ludziom rady, wskazówki i określone wartości. Doradca musi zwracać szczególną uwagę na dobro klienta, gdyż ten obdarza go zaufaniem i liczy na jego profesjonalną pomoc. Oprócz stwarzania odpowiedniej atmosfery zaufania, szacunku, powinien być uczciwy, tolerancyjny i cierpliwie słuchać radzącego się klienta.

Szczegółowe wymagania kwalifikacyjne dla zawodu doradztwa zawodowego określają standardy kwalifikacji.

³ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. *O promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, (art.94, ust.1).

⁴ R. Laub, *Doradztwo zawodowe w zarysie*. Urząd Pracy Warszawa 1993, s. 19; A. Bańka, *Ocena, pomiar i usprawnienie jakości procesu doradztwa zawodowego*, MP i PS Warszawa 2005, Zeszyt nr 33, s. 41.

Wyniki badań

Badaniami objęto 210 osób bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędach Pracy oraz 10 doradców zawodowych. Wśród doradców jest 6 kobiet i 4 mężczyzn. Natomiast w grupie osób bezrobotnych 60% stanowiły kobiety. Wiek badanych przedstawia się następująco: do 20 lat – 18%, 21-30 – 34%, 31-40 – 22%, powyżej 40 lat – 26%. Wykształcenie bezrobotnych jest następujące: podstawowe – 5%, zasadnicze zawodowe – 20%, średnie ogólnokształcące – 30%, średnie zawodowe – 25%, wyższe – 20%.

Badania wykazały, że w praktyce, doradca zawodowy ma następujące zadania:

- współuczestniczy przy planowaniu kariery zawodowej osób zgłaszających się po pomoc (18% wypowiedzi badanych doradców),
- dąży do podnoszenia samooceny bezrobotnych jak i wyzbywania się bojaźni, lęków itp. (10% wypowiedzi),
- udziela pomocy przy wyborze zawodu oraz w poszukiwaniu pracy przez bezrobotnych (28% wypowiedzi),
- aktywizowanie i usamodzielnianie osób bezrobotnych (35% wypowiedzi),
- udzielanie informacji o zawodach, możliwościach kształcenia, doskonalenia zawodowego, rynku pracy, miejsc pracy (20% wypowiedzi),
- udziela pomocy w rozwiązywaniu problemów zawodowych poprzez porady indywidualne i grupowe doradztwo (15% wypowiedzi),
- pomoc pracodawcom w wyborze kandydata do pracy (10% wypowiedzi),
- określa predyspozycje psychofizyczne osób bezrobotnych (5% wypowiedzi badanych doradców).

Na temat zadań i roli doradcy zawodowego wypowiedzieli się również osoby bezrobotne. Według badanych doradca wykonuje następujące zadania:

- udziela pomocy w rozwiązywaniu problemów zawodowych (40% wypowiedzi badanych bezrobotnych),
- aktywizuje i prowadzi usamodzielnianie się osoby pozostającej bez pracy (40% wypowiedzi),
- pomaga przy sporządzaniu różnych dokumentów osób bezrobotnych (30% wypowiedzi),
- udziela pomocy przy wyborze lub zmianie zawodu, przy poszukiwaniu pracy, przy zatrudnianiu (25% wypowiedzi),
- dąży do podnoszenia samooceny bezrobotnych oraz wyzbywania się lęków, obaw, bojaźni wśród osób bezrobotnych (20% wypowiedzi),
- zbiera informacje o zawodach, możliwości kształcenia, doskonalenia kwalifikacji, o rynku pracy (10% wypowiedzi),
- uczestniczy przy planowaniu kariery zawodowej osób bezrobotnych (8% wypowiedzi),
- określa predyspozycje psychofizyczne osób bezrobotnych (8% wypowiedzi),
- udziela pomocy pracodawcom w wyborze kandydata do pracy (5% wypowiedzi bezrobotnych).

Interesujące były też wypowiedzi osób bezrobotnych na temat hierarchii umiejętności, jakie powinni posiadać doradcy zawodowi. Według badanych kolejność umiejętności jest następująca:

- nawiązywanie kontaktów z ludźmi,
- tworzenie atmosfery zaufania i akceptacji,
- podejmowanie szybkich i trafnych decyzji,
- przekonywanie ludzi,
- współdziałanie z ludźmi,
- obiektywizm,
- motywowanie klientów do aktywnego współdziałania,
- obserwacja zjawisk, ludzi,
- znajomość własnych możliwości,
- gotowość do wprowadzenia zmian,
- umiejętności kierownicze.

Doradcy zawodowi również ułożyli umiejętności od najbardziej ważnych do mniej ważnych:

- umiejętność nawiązywania kontaktów z ludźmi,
- umiejętności obserwacji,
- motywowanie klientów do aktywnego współdziałania i współpracy,
- umiejętności tworzenia atmosfery zaufania i akceptacji,
- umiejętności współdziałania,
- obiektywizm,
- umiejętności podejmowania szybkich i trafnych decyzji,
- umiejętności przekonywania,
- gotowość do wprowadzania zmian,
- znajomość własnych możliwości,
- umiejętności kierownicze.

Okazuje się, że klasyfikacja umiejętności tak w opinii osób bezrobotnych (klientów) jak i samych doradców zawodowych są podobne. Najważniejszymi umiejętnościami to nawiązywanie kontaktów z ludźmi a najmniej ważnymi są umiejętności kierownicze.

W trakcie badań, uzyskano też opinie osób bezrobotnych na temat zakresu wiedzy niezbędnej doradcom zawodowym. W opinii tych osób, doradca powinien posiadać wiedzę z następujących dziedzin: psychologii (40% wypowiedzi), pedagogika pracy (25% wypowiedzi), prawa pracy (15% wypowiedzi), poradnictwa zawodowego (10% wypowiedzi), ekonomii (6% wypowiedzi), socjologii (5% wypowiedzi), pedagogiki (4% wypowiedzi), zagadnienia i organizacji (4% wypowiedzi), zawodoznawstwa (3% wypowiedzi).

Badani bezrobotni wymienili ważne wartości w pracy doradcy zawodowego: wiedza (30% wypowiedzi), umiejętności (25% wypowiedzi), wykształcenie (25% wypowiedzi), zdolności organizacyjne (20% wypowiedzi badanych).

Cechy osobowości doradcy zawodowego odgrywają również znaczącą rolę w pracy doradcy. Dzięki posiadaniu odpowiednich cech, doradca zawodowy łatwiej może dotrzeć do klienta, nawiązać z osobą bezrobotną odpowiednią relację.

Badane osoby bezrobotne wymieniły następujące, pożądane cechy osobowościowe doradcy zawodowego:

- poczucie humoru (97% wypowiedz badanych),
- cierpliwość (95% wypowiedzi badanych),
- wyrozumiałość (77% wypowiedzi),
- życzliwość (70% wypowiedzi),
- otwartość (58% wypowiedzi),
- szczerłość (55% wypowiedzi),
- tolerancyjność (47% wypowiedzi),
- dyskretność (38% wypowiedzi),
- komunikatywność (36% wypowiedzi),
- godność zaufania (36% wypowiedzi),
- spostrzegawczość (35% wypowiedzi),
- odpowiedzialność (24% wypowiedzi),
- kreatywność (22% wypowiedzi),
- odporność na stres (20% wypowiedzi),
- stanowczość (14% wypowiedzi),
- innowacyjność (9% wypowiedzi),
- empatia (4% wypowiedzi),
- opanowanie (4% wypowiedzi),
- łatwość nawiązywania kontaktów (3% wypowiedzi),
- pomysłowość (3% wypowiedzi),
- dyspozycyjność (3% wypowiedzi),
- miłe usposobienie (2% wypowiedzi),
- autentyczność (2% wypowiedzi).

Natomiast według doradców zawodowych cechy osobowościowe to: empatia (35% wypowiedzi), komunikatywność (28% wypowiedzi), tolerancyjność (15% wypowiedzi), cierpliwość (17% wypowiedzi), odpowiedzialność (10% wypowiedzi), współdziałanie (4% wypowiedzi).

Badani bezrobotni wskazali na rolę, jaką powinni pełnić doradcy zawodowi: doradzanie (100% wypowiedzi), informowanie (100% wypowiedzi), motywowanie (75% wypowiedzi), wspieranie (65% wypowiedzi), nauczanie (35% wypowiedzi), pomaganie (25% wypowiedzi). Natomiast doradca powinien wykonywać następujące zadania:

- prowadzenie warsztatów (95% wypowiedzi),
- udzielanie informacji indywidualnej i grupowej (85% wypowiedzi),
- określanie predyspozycji i zainteresowań (80% wypowiedzi),
- przygotowanie osób do wejścia na rynek pracy (70% wypowiedzi),
- udzielanie porad indywidualnych i grupowych (60% wypowiedzi),
- pomoc w przygotowaniu niezbędnych dokumentów aplikacyjnych (50% wypowiedzi),
- prowadzenie rozmów doradczych (35% wypowiedzi),
- pomoc w znalezieniu pracy (30% wypowiedzi),

- pomoc przy wyborze szkoły, zawodu, kierunku kształcenia (25% wypowiedzi),
- pomoc przy zmianie pracy (stanowiska/ – 20% wypowiedzi),
- pomoc przy wyborze szkolenia, kursu (15% wypowiedzi).

Podsumowanie

W obecnej sytuacji, gdy każdy może liczyć się z możliwością utraty pracy, powinien być przygotowany do zmiany zawodu, kwalifikacji, do ciągłego poszerzania swojej wiedzy i umiejętności zgodnie z aktualnymi wymaganiami rynku pracy. Dużą pomoc w organizacji życia zawodowego i motywowania do aktywnego działania osobom bezrobotnym mogą zaoferować doradcy zawodów. Doradca zawodowy może udzielić informacji o możliwościach podjęcia pracy, o zawodach, o możliwościach kształcenia i doskonalenia zawodowego, o zmianie zawodu, wyborze odpowiedniego zawodu oraz podjęcia i zmianie miejsca zatrudnienia.

Bibliografia

Dz.U. Z 20 grudnia 2002, nr 222, poz. 1868.

Laub R., *Doradztwo zawodowe w zarysie*, Urząd Pracy Warszawa 1993, s. 19; A. Bańka, Ocena, pomiar i usprawnienie jakości procesu doradztwa zawodowego, MP i PS Warszawa 2005, Zeszyt nr 33, s. 41.

Skłodowski H. (red.), *Psychologiczna problematyka doradztwa zawodowego*, Wyd. Uniwersytet Łódzki, Łódź 1999, s. 233.

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art. 94, ust. 1).

Recenzent: Bogusław Pietrulewicz